

Les Drassanes de Barcelona, protegides de nou

Arxiu Històric

Un decret del 5 de març d'enguany ha fet del conjunt de les Drassanes de Barcelona, monument històric-artístic de caràcter «nacional» acollit a la Llei del tresor artístic de 13 de maig de 1933. Les Drassanes de la ciutat de Barcelona, que són, avui, una de les més grans construccions gòtiques que es conserven, foren una de les fites del desplegament del capital comercial a l'època feudal. Construïdes entre els segles XIII i XIV, més tard, als segles XVII i XVIII hi

haurà, encara, la construcció de noves naus i, en especial, de la nau central major.

La història de les Drassanes és una història catalana. Entre el segle XIII i 1714, la construcció i l'ús de les Drassanes és el producte d'un conveni —d'un pacte— que es renovella periòdicament entre la Corona, la Generalitat i el govern municipal de Barcelona. Les Drassanes seran al servei d'una economia catalana encarada al mercat mediterrani i als intercan-

vis a llarga distància. Amb la gran crisi del segle XVII s'insinua un canvi de propietat (i d'ús) de les Drassanes. El Consell de Cent decidirà fortificar les Drassanes durant els anys de 1641-1644. El 1652, el rei Felip IV pensa en la militarització de les Drassanes, però el 1653 el Consell Reial abandona aquesta possibilitat.

Durant la Guerra de Successió, la ciutat utilitzà, lògicament, les Drassanes per a defensar-se. El bàndol guanyador, és a dir el nou

rei d'Espanya Felip V, al mateix temps que intentava esborrar els trets del país perdedor, ocupava les Drassanes que esdevien una ciutadella militar important, dins del pla de conversió de Barcelona en plaça forta atenallada per l'ampliat i reforçat castell de Montjuïc i per la construcció de nova planta de la Ciutadella, en un angle del barri de Ribera. El 1768 les Drassanes passaran al Cos d'Artilleria, que construirà vers 1790, una caserna aneja prop de la Rambla.

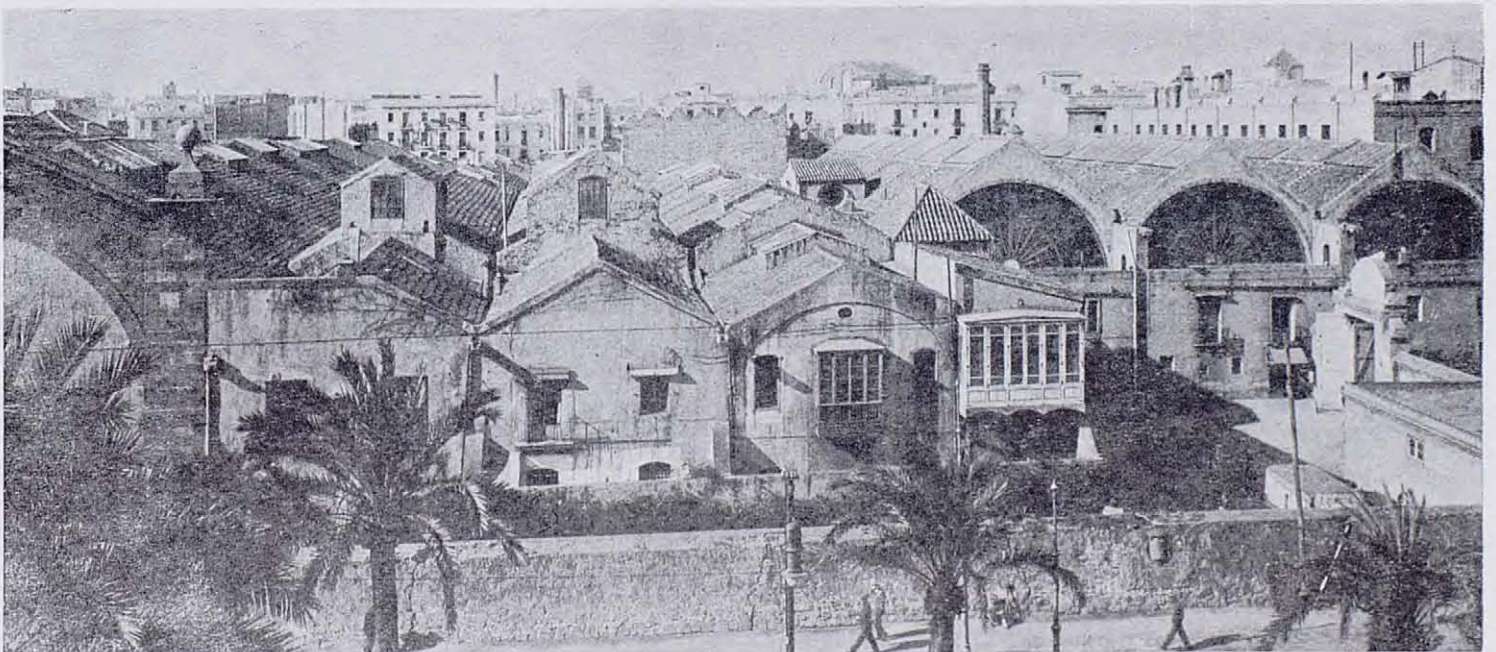

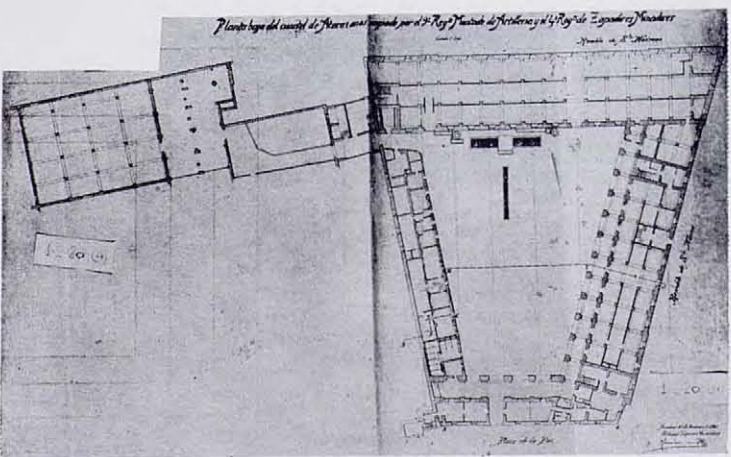
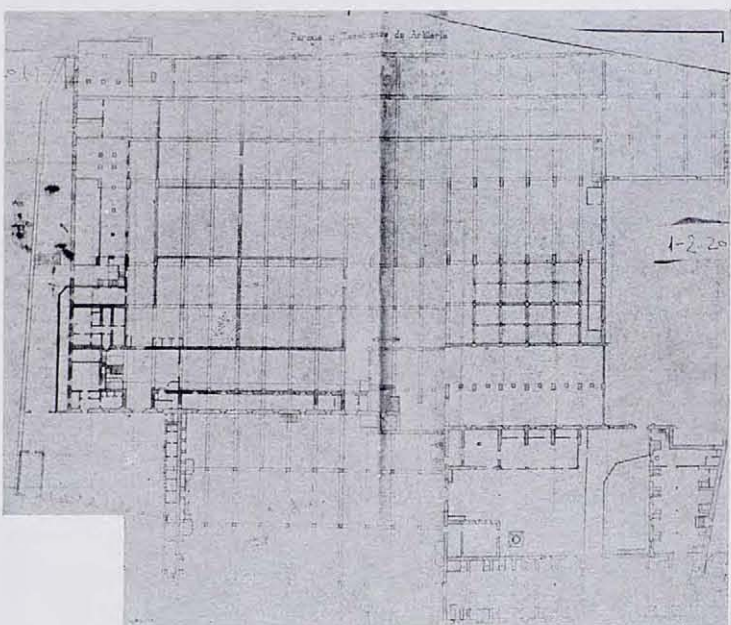
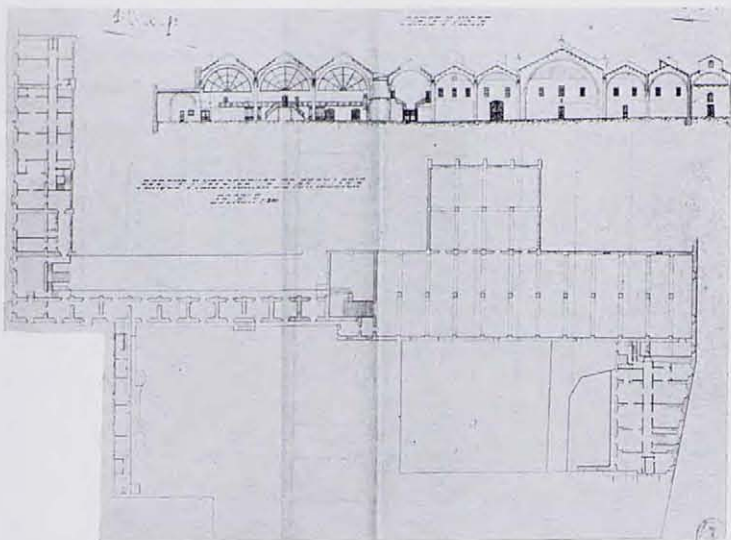

Esdevingudes símbol d'opressió, els urbanistes del Vuit-cents (com Cerdà o Baixeras) no tingueren cura, en els seus projectes de reforma urbana, de la seva conservació. El 1873-1874 s'enderrocà el sector de les Drassanes que barrava la sortida de la Rambla al mar. El 1876 el govern autoritzà al Capità General de Cata-

lunya l'establiment d'un conveni amb el municipi en el que no era exclosa la possibilitat d'enderrocament de les Drassanes. Sortosament el projecte no fou représ fins molt més tard, sota la Dictadura del general Miguel Primo. En aquell moment el capità general de Catalunya, general Barrera decidí l'enderrocament de les Drassanes.

Les Drassanes. A la part central s'hi distingeix la torre del s. XIV, la més antiga del conjunt monumental

Adolf Florensa, arquitecte municipal i amic del general el deturà amb una argüició: parlant-li del judici dels temps futurs. Finalment, amb la creació de la Junta Mixta d'Urbanització i Aqüartermament el 1927, es decidí la seva conservació i un nou canvi d'us: les Drassanes ja no serien caserna car es construiria una nova caserna d'artilleria (amb un Parc i una Mestrança d'artilleria adjunts) a les afores de la ciutat. Així, en un projecte del Cos d'Enginyers militars, les Drassanes es conservàren, flanquejades de gratacels destinats a serveis. Els treballs de la Junta Mixta, però, fòren relativament lents i així durant l'esclat del Dinou de Juliol de 1936, les Drassanes encara eren caserna. Precisament entorn a les Drassanes es van produir enfrontaments importants que finíren, com és sabut, amb el triomf de les forces populars. Les Drassanes canviàren, de nou, de mans: les Drassanes passàven a ésser propietat d'un sindicat, del més important al moment: la C.N.T. Però seguïen essent caserna i mestrança. Poc a poc, però, hom pensà que era millor la propietat pública que la propietat sindical, i que tenir un magatzem d'explosius prop del

port era un perill davant dels bombardeigs. Hi havia, a més, les raons culturals i històriques que, en aquells moments, eren molt tingudes en compte. Breu el 20 d'octubre de 1936 eren destinades, per Decret, a Museu Marítim. Més tard les Drassanes, juntament amb moltes altres edificacions, passàren a integrar el Registre del Patrimoni Històric, Artístic i Científic de Catalunya per decret de 30 d'abril de 1937 signat pel conseller primer (Tarradellas) i el conseller de cultura (Sbert). Així, per primera vegada, les Drassanes eren considerades legalment monument arquitectònic a conservar i usar de forma adient. Desaparegut, amb la derogació de l'Estatut, el Registre, les Drassanes quedàren sense protecció legal. S'hi instal·là, però, el Museu Marítim, de gran interès científic, a cura del municipi i de la Diputació provincial. Aquesta situació ha durat fins ara, és a dir fins el moment en que el primer govern de la Monarquia ha decretat que les Drassanes de Barcelona eren quelcom excepcional que valia la pena protegir, conservar, estudiar.

Francesc Roca